

12

Iniciatíva SAOR proti falšovaniu a ilegálnemu dovozu prípravkov na ochranu rastlín

12 Iniciatíva SAOR proti falšovaniu a ilegálnemu dovozu prípravkov na ochranu rastlín

12.1 Rozhovor s Jozefom Kotlebom, VR SAOR a koordinátorom Iniciatívy proti falšovaniu a ilegálnemu dovozu prípravkov na ochranu rastlín

Čo je to Iniciatíva proti falšovaniu a ilegálnemu dovozu prípravkov na ochranu rastlín?

V súvislosti s narastajúcim celosvetovým fenoménom falšovania tovarov všetkého druhu, priemysel ochrany rastlín, ktorý je reprezentovaný celosvetovou organizáciou ochrany rastlín (CropLife International), si uvedomuje skutočnosť, že z celosvetového pohľadu sú popri liekoch a kozmetike prípravky na ochranu rastlín jedným z najvyhladávanějších a najvýnosnejších tovarov na falšovanie. Keďže problém falšovania a ilegálneho dovozu neobchádza ani Slovensko, Slovenská asociácia ochrany rastlín (ďalej len „SAOR“) sa rozhodla pred časom rozhodla pripojiť k iniciatíve zameranej proti falšovaniu a ilegálnemu dovozu prípravkov na ochranu rastlín v rámci programu Európskej asociácie ochrany rastlín. Táto iniciatíva konkrétne nadväzuje na „Uznesenie Rady z 25.9.2008 o všeobecnom európskom pláne pre boj proti falšovaniu a autorskému pirátstvu“, ktoré vyšlo v ÚV EÚ pod číslom 2008/C 253/01.

Ak má mať táto iniciatíva úspech aj na Slovensku, vyžaduje sa spolupráca viacerých orgánov štátnej správy

Áno. Rada EÚ definovala falzifikáty, vrátane falzifikátov prípravkov na ochranu rastlín ako vážny problém, ktorému čelí celá Európa. Falšovanie prípravkov na ochranu rastlín nepredstavuje len vážny hospodársky problém, ale predstavuje značné riziko pre zdravie ľudí a životné prostredie. Z toho dôvodu je nevyhnutná spolupráca zástupcov priemyslu ochrany rastlín na Slovensku s príslušnými orgánmi štátnej správy.

Mohli by ste vymenovať, o ktoré orgány štátnej správy ide?

Tak ako som už spomenul, je nevyhnutná spolupráca zástupcov priemyslu ochrany rastlín na Slovensku so silovými zložkami: s Colnou správou SR a Policajným zborom SR a s kontrolnými zložkami: s Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym, Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka a Ministerstvom zdravotníctva SR. Treba zároveň poznamenať, že bez aktívnej spolupráce s predajcami a konečnými užívateľmi prípravkov na ochranu rastlín (roľníkmi - farmármi) nie je možné úspešne riešiť problém falšovania a ilegálneho dovozu prípravkov na ochranu rastlín.

Uskutočnil sa na Slovensku k tejto problematike už nejaký spoločný seminár?

Medzinárodný seminár s názvom „Falšovanie a ilegálny dovoz prípravkov na ochranu rastlín“ sa uskutočnil v marci 2009 a zorganizovala ho SAOR. Zúčastnili sa ho všetky silové a kontrolné orgány štátnej správy, zástupcovia predajcov, konečných užívateľov, ako aj zástupcovia nevládneho sektora. Seminár vytvoril dobré podmienky k tomu, aby sa tejto problematike venovala náležitá pozornosť zo strany všetkých dotknutých orgánov štátnej správy. Vzhľadom k tomu, že vec falšovania a ilegálneho dovozu je veľmi aktuálna, SAOR bude tejto problematike naďalej venovať náležitú pozornosť.

Ako konkrétne chce Slovenská asociácia ochrany rastlín ovplyvniť túto problematiku?

Ako som už spomenul, veľké rezervy vidím v lepšej vzájomnej koordinácii zodpovedných štátnych inštitúcií. Nemenej dôležitým nástrojom je vzdelávanie. Ak dovoľíte, vysvetlím. Jedným z ďalších pozitívnych právnych dokumentov upozorňujúcich na falšovanie prípravkov na ochranu rastlín je „Smernica EP a Rady (ES) č. 2009/128, ktorou sa ustanovuje rámec pre činnosť Spoločenstva na dosiahnutie trvalo udržateľného používania pesticídov“. Smernica okrem iného vyžaduje, aby problematika poukazujúca na existenciu falšovania prípravkov na ochranu rastlín a na riziká spojené s používaním týchto falšovaných prípravkov na ochranu rastlín bola zahrnutá do programu odborného vzdelávania v oblasti uvádzania prípravkov na ochranu rastlín. Tu, ako SAOR, vidíme veľký priestor, aby profesionálni používatelia, distribútori a poradcovia boli informovaní o rizikách, ktoré falšované a ilegálne dovážané prípravky na ochranu rastlín predstavujú pre spotrebiteľa a pre životné prostredie prostredníctvom odborného vzdelávania prebiehajúceho na Slovensku od druhej polovice roku 2010.

Odkiaľ a akými cestami sa najčastejšie dostávajú do Európy falšované a ilegálne dovážané prípravky na ochranu rastlín?

V súčasnom období väčšina falšovaných prípravkov na ochranu rastlín pochádza z Číny, a do Európy sa dostávajú cez prístavy a letiská nachádzajúce sa v západnej Európe a v Stredomorí. Z toho dôvodu sa najnovšie aktivity priemyslu ochrany rastlín, ktorý je reprezentovaný celosvetovou asociáciou ochrany rastlín (CropLife International) zameriavajú na spoluprácu s čínskymi úradmi a inštitúciami, aby sa predišlo vývozu prípravkov na ochranu rastlín z Číny z neznámych výrobných zdrojov.

Ktorá z krajín, ktoré susedia so Slovenskou republikou sa v otázke falšovania a ilegálneho dovozu prípravkov na ochranu rastlín angažuje najviac?

Pre tzv. obchodníkov, ktorí sa s falšovaním a ilegálnym dovozom „živí“ , sú atraktívne veľké krajiny. Zo stredo európskeho hľadiska najviac atraktívne pre tzv. obchodníkov je Nemecko, a z krajín, s ktorými priamo susedíme, je to Poľsko a Ukrajina. Treba poznamenať, že príslušné poľské orgány štátnej správy vrátane Poľskej asociácie ochrany rastlín, sú v otázke boja proti falšovaniu a ilegálnemu dovozu nielen veľmi aktívne, ale aj úspešné. Úspešné preto, lebo funguje koordinácia silových zložiek.

Bol zaznamenaný na Slovensku dovoz falšovaných prípravkov na ochranu rastlín?

Falšované prípravky na ochranu rastlín sa objavili už aj na Slovensku. Zatiaľ tlač (okrem odbornej tlače) a ani televízia nepriniesli veľa informácií o prípadoch predaja falšovaných a ilegálne dovezených prípravkoch na ochranu rastlín na Slovensku. Z informácií, ktoré doteraz SAOR má sa vie, že sa predávali falšované prípravky, ktoré sa používajú v nízkych dávkach na hektár, ale aj najpoužívanejšie prípravky na ochranu rastlín určené do poľných plodín, ovocinárstva a aj zeleninárstva.

Mohli by ste uviesť aj niektoré konkrétne veci, ktoré by s falšovaním mohli súvisieť?

Po skúsenostiach z predchádzajúcich dvoch sezón, chcel by som upriamiť pozornosť na niektoré podozrivé aktivity, ktoré sme zaznamenali na Slovensku a zároveň upozorniť, na čo je potrebné si dávať pozor. Je zvláštne, ak sa niekto snaží predat prípravky na ochranu rastlín spôsobom “dovoz k postrekovaču a následne zoberie nazad aj obaly”. Žiadny zákon totiž predajcu v súčasnosti nenúti odoberať prázdne

obaly. Preto je na mieste otázka, čo núti „predajcov“ k takejto činnosti. Nie je to zakrytie stôp a sťaženie následnej kontroly pre fytoinšpektorov z Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho a pre ďalšie orgány štátnej správy? Podozrivý môže byť aj tovar, ktorý je deklarovaný ako súbežný dovoz, má síce aj slovenskú etiketu (čo je podmienkou predaja v Slovenskej republike), no na obale nie je etiketa krajiny pôvodu. Originálnu etiketu totiž nie je možné odstrániť bez viditeľných stôp na obale a nie je na to ani žiadny dôvod. Rovnako na podozrivé aktivity môže poukazovať odlišný obal v porovnaní s bežne dostupným obalom konkrétneho prípravku v Slovenskej republike. V takýchto prípadoch síce časť tovaru môže spĺňať podmienky stanovené zákonom, ale je odôvodnené podozrenie, že ostatná časť môže byť falzifikát, respektíve napodobenina originálneho prípravku. Porušený uzáver obalu otvára otázku originality a deklarovaných vlastností obsahu. Upozorňujeme na to preto, lebo počas uplynulých dvoch sezón sme sa stretli aj so zníženým obsahom účinnej látky. Nákup a použitie takýchto prípravkov na ochranu rastlín je nielen plytvanie finančnými prostriedkami, ale ide predovšetkým o ohrozenie zdravia ľudí a o zaťaženie životného prostredia. Podozrivé je taktiež ručné dopisovanie názvu prípravku na ochranu rastlín na faktúru alebo na dodací list. Ďalej sme sa stretli s prípravkami, ktoré mali identický pôvod s prípravkami u nás riadne registrovanými, ale boli blízko doby ich konečnej spotreby (expirácie), prípadne boli expirované. V takýchto prípadoch sa možno zahraničný predajca chcel zbaviť prípravku, pretože v ich krajine sú prísnejšie právne predpisy na zneškodnenie prestárlych prípravkov. Všetci dobre vieme, že prestárlé prípravky sú nebezpečným odpadom a ich následné zneškodnenie nie je lacná záležitosť.

Mohli by ste uviesť ako sa uchrániť pred falzifikátmi prípravkov na ochranu rastlín?

Falzifikáty sa zvyčajne dajú len ťažko rozoznať. Falzifikáty prípravkov na ochranu rastlín sú obyčajne ponúkané s neobvyčajnou šikovnosťou. V prvom rade bude v zákazníkoví vyvolávaný záujem a zároveň bude tlmená jeho pozornosť. Môže byť lákavý neuveriteľne nízkou cenou, ktorá bude zdôvodňovaná neobvyklou argumentáciou. Najčastejšou argumentáciou sú zvyčajne tvrdenia o inej krajine pôvodu, kde sú ceny údajne nižšie.

Falzifikáty prípravkov na ochranu rastlín sú ťažko rozoznateľné, ale je možné sa pred nimi uchrániť. Ako to urobiť? Postačí dodržať niekoľko nasledovných zásad!

- 1) Všímajte si, či je etiketa napísaná v slovenskom jazyku a je zároveň neoddeliteľne pripevnená k obalu;
- 2) Prípravky na ochranu rastlín kupujte len v obchodoch alebo od predajcov vo veľkoskladoch:
 - a) ktoré majú požadované povolenia;
 - b) ktorým plne dôverujete;
- 3) Pri kúpe vždy žiadajte doklad o kúpe;
- 4) Informujte sa o bezpečnostných prvkoch používaných výrobcami;
- 5) Nekupujte prípravky na ochranu rastlín od náhodných predajcov;
- 6) Slepou nedôverujte „zaujímavým cenovým ponukám“;
- 7) Preverte si potrebné dokumenty u internetových predajcov;
- 8) Poznajzte svojho fytoinšpektora-rastlinolekára. Kontaktné informácie nájdete na stránke www.uskup.sk.

12.2 Falšovanie prípravkov na ochranu rastlín

Falšovanie prípravkov na ochranu rastlín sa v posledných rokoch rozmohlo vo všetkých krajinách Európskej únie a neobchádza ani Slovensko. Hoci Európska komisia a príslušné orgány jednotlivých členských krajín o tomto probléme vedia, zatiaľ sa nepodarilo tento problém dostatočne vyriešiť.

Jedným z mála pozitívnych signálov, ktorý upozorňuje na falšovanie prípravkov na ochranu rastlín je „Smernica EP a Rady (ES) č. 2009/128, ktorou sa ustanovuje rámec pre činnosť Spoločenstva na dosiahnutie trvalo udržateľného používania pesticídov“. Táto totiž vyžaduje, aby problematika poukazujúca na existenciu falšovania prípravkov na ochranu rastlín a na riziká spojené s používaním týchto falšovaných prípravkov na ochranu rastlín bola zahrnutá do programu odborného vzdelávania v oblasti uvádzania prípravkov na ochranu rastlín alebo iných prípravkov na trh a ich aplikácii. Cieľom zaradenia tejto problematiky do tohto odborného vzdelávania určeného pre profesionálnych používateľov, distribútorov a poradcov je jednoznačne informovať o rizikách, ktoré falšované prípravky na ochranu rastlín predstavujú pre spotrebiteľa a pre životné prostredie.

Ako sme už spomenuli, falšované prípravky na ochranu rastlín sa objavili aj na Slovensku. Zatiaľ tlač (okrem odbornej tlače) a ani televízia nepriniesli veľa informácií o prípadoch predaja falšovaných a nelegálnych prípravkov na viacerých miestach na Slovensku. Z informácií, ktoré doteraz má Slovenská asociácia ochrany rastlín sa vie, že sa predávali falšované prípravky, ktoré sa používajú v nízkych dávkach na hektár, ale aj najpoužívanejšie prípravky na ochranu rastlín. Falšovateľia sa nesústredili na žiadne konkrétne kultúry, zamerali sa na uvedenie tých prípravkov na ochranu rastlín, ktoré sú určené do poľných plodín, ovocinárstva a aj zeleninárstva.

Prípravky na ochranu rastlín

- sú neraz nevyhnutným nástrojom v rastlinnej výrobe;
- majú priaznivý vplyv na kvalitu potravín;
- majú vplyv na rentabilitu výroby.

Prípravky na ochranu rastlín sú najregulovanejším tovarom, s akým v poľnohospodárskej výrobe prichádzame do styku. Proces ich autorizácie prebieha ako na úrovni Európskej únie, tak aj na úrovni jednotlivých členských štátov. Každý štát vykonáva vlastný proces autorizácie, ktorý je výsledkom niekoľkoročného skúmania, skúšania a vyhodnotenia vedeckej dokumentácie, dodanej výrobcom prípravku na ochranu rastlín.

Prípravky na ochranu rastlín sú určené na ochranu poľnohospodárskych plodín, ako aj na zabezpečenie kvalitných a bezpečných potravín. Keď sa použijú v správnom aplikačnom termíne a v odporúčanej dávke, majú významný vplyv na rentabilitu výroby.

- Falšovanie prípravkov na ochranu rastlín nie je ničím výnimočným;
- Falšuje sa kozmetika, odevy, náhradné diely na autá;
- Tak prečo nie aj prípravky na ochranu rastlín?!

Ukazuje sa, že získavanie prípravkov na ochranu rastlín poskytuje priestor pre ne-

zákonnú činnosť, keď sa porušujú ustanovenia nielen zákona o rastlinolekárskej starostlivosti, ale aj trestného zákona.

Na mnohých miestach sa stretávame s prípravkami, ktoré sú na nerozoznanie od známych originálov. Sú oveľa lacnejšie a oveľa horšie. Ponúkajúci počítajú s nepozornosťou kupujúcich, ako aj so snahou kúpiť známy tovar za nízku cenu. Týka sa to odevov, kozmetiky, náhradných dielov na autá, ale aj liekov a prípravkov na ochranu rastlín.

Falšovanie prípravkov na ochranu rastlín je badateľné najmä v posledných rokoch. To, čomu sa vedec venoval celé roky, sa stáva korisťou podvodníkov. Napodobeniny prípravkov na ochranu rastlín, ako aj napodobeniny každého iného tovaru sú krádežou niečej práce a námahy. Súčasné technológie umožňujú falšovanie prípravku, jeho obalu a etikety.

Falšované prípravky na ochranu rastlín:

- ohrozujú zdravie;
- ohrozujú pestované plodiny;
- ohrozujú životné prostredie;
- ohrozujú spotrebiteľov.

V originálnom prípravku na ochranu rastlín sa nachádza účinná látka povolená Európskou úniou a z nej je vyrobený prípravok na ochranu rastlín, ktorého použitie schvaľuje na Slovensku odbor registrácie pesticídov Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho. V rámci procesu autorizácie sa analyzujú viaceré hľadiská bezpečného použitia prípravku pre poľnohospodára, distribútora, ako aj pre spotrebiteľa ošetrovaných plodín.

Jedným z kritérií posudzovania prípravku na ochranu rastlín v procese autorizácie je obsah nečistôt, ktoré môžu mať vplyv na bezpečnosť ľudí a životného prostredia. Prítomnosť nečistôt, ktoré sú nežiaduce, vyraduje prípravok z procesu autorizácie. Vyrobit' chemickú zlúčeninu, ktorá sa má stať účinnou látkou prípravku na ochranu rastlín, nie je až také zložité. Ale dosiahnuť takú hladinu obsahu nečistôt, aby bola povolená hygienickými a toxikologickými predpismi, je veľmi zložité a nákladné.

Falšované prípravky na ochranu rastlín sú plné neznámych nečistôt. Výskum preukázal, koľko rôznych nežiaducich zlúčenín sa môže nachádzať v nelegálnom prípravku.

Aké to môže mať následky:

- ohrozenie života alebo zdravia ľudí;
- znečistenie životného prostredia;
- znehodnotenie pestovaných plodín.

Falzifikáty sa dajú len ťažko rozoznať, ale ak budeme ostražití, môžeme sa pred nimi uchrániť.

Falzifikáty prípravkov na ochranu rastlín sú obvyčajne ponúkané s neobvyčajnou šikovnosťou. V prvom rade bude v zákazníkovi vyvolávaný záujem a zároveň bude tlmená jeho pozornosť. Môžeme byť lákani neveriteľne nízkou cenou, ktorá bude zdôvodňovaná neobvyklou argumentáciou. Sú to tvrdenia o inej krajine pôvodu, kde sú ceny

údajne nižšie. Formou podomového predaja sa bude predávajúci pokúšať o rôzne triky a ukazovať rôzne dokumenty.

Je každý z nás schopný rozoznať originál od falzifikátu na prvý pohľad? Vieme, aké dokumenty musí predložiť predávajúci? Vieme, aké bezpečnostné prvky aplikuje výrobca? Falzifikáty sú ťažko rozoznateľné, ale je možné sa pred nimi uchrániť. Ako to urobiť? Postačí dodržať niekoľko zásad!

1. Používajte len prípravky na ochranu rastlín v obaloch s pevne pripevnenou etiketou s návodom na použitie v slovenskom jazyku!

Podľa zákona o rastlinolekárskej starostlivosti každý, a to podčiarkujeme, že každý jeden prípravok na ochranu rastlín musí mať etiketu, neoddeliteľne spojenú s obalom prípravku. Ak je rozmer etikety priveľký, jej pokračovanie môžeme nájsť pod vrchnou etiketou.

Etiketa, ktorá je návodom na použitie musí byť v slovenskom jazyku. Tu neexistujú žiadne výnimky. Na etikete musí byť číslo autorizácie prípravku na ochranu rastlín. Jeho správnosť môžeme overiť v každoročne vydávanom Vestníku MPRV SR s názvom „Zoznam autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín a paralelných prípravkov“. Tento zoznam sa dá vyhľadať na stránke www.zbierka.sk. Zoznam registrovaných prípravkov sa priebežne aktualizuje prostredníctvom dodatkov.

Je dobré si všimáť rôzne chyby v texte etikety, tzv. preklepy alebo iné formulácie, s akými ste sa doteraz nestretli. Napríklad: na originálnom prípravku je uvedené „vo forme granúl“, čo je oficiálny opis druhu formulácie. Na falzifikáte bude výraz: „granulovaný“. V podstate je to to isté! Teda už v prvom riadku textu sa etiketa nezhoduje s originálom. Pevne pripevnená etiketa k obalu v slovenskom jazyku je len prvým krokom. Každý ďalší krok je rovnako jednoduchý a zřejmý. Dôležité je len na ne pamätať!

2. Prípravky na ochranu rastlín nakupujte len u tých predajcov:
 - ktorí majú náležité povolenia; a
 - hlavne ktorým dôverujete!

Predaj prípravkov na ochranu rastlín je povolený len tým osobám, ktoré spĺňajú podmienky predaja prípravkov na ochranu rastlín. Predajca, u ktorého pestovateľa pravidelne nakupujú, je ten, ktorému plne dôverujú. Je to predajca, ktorý dodržiava povinnosti, vyplývajúce zo zákona. Všímajte si to!

3. Pri kúpe si vždy vyžiadajte doklad o nadobudnutí (faktúra, pokladničný blok, atď.). Tento je totiž pri reklamácii prípravku na ochranu rastlín veľmi dôležitý!

Základným dokladom o kúpe prípravkov na ochranu rastlín je faktúra. Je nevyhnutná pri reklamácii. Povinnosťou každého predajcu je vystaviť faktúru alebo pokladničný blok (prípadne iný doklad o kúpe). Faktúra musí obsahovať údaje, umožňujúce identifikáciu každého zakúpeného prípravku. S ohľadom na bezpečnosť a spoľahlivosť nákupu prípravkov na ochranu rastlín Vás preto na túto povinnosť upozorňujeme. Mať príslušný doklad o kúpe tovaru je jednou z povinností kupujúceho.

4. U predajcu sa zaujímate o bezpečnostné prvky a označenia, ktoré na svoje pôvodné obaly umiestňuje výrobca!

V záujme ochrany tých z Vás, ktorí kupujete legálne prípravky, sa čoraz viac firmami vyrábajúcimi prípravky na ochranu rastlín, rozhodlo zaviesť bezpečnostné prvky. Sú rôzne a preto je ťažko hovoriť o jednom jedinom spôsobe rozoznávania prípravkov na ochranu rastlín, legálnych a falšovaných (nelegálnych). Vieme však, že každá firma, ktorá zavádza takéto ochranné prvky ochrany, s nimi oboznamuje predajcov.

Je tu ale otázka, či sa aj predávajúci o ochranné prvky používané výrobcom prípravkov na ochranu rastlín dostatočne zaujíma. V prípade pochybností je dobré sa skontaktovať s predstaviteľom výrobcu alebo distribútora. Kontaktné údaje nájdete na internetových stránkach výrobcov a distribútorov.

5. Nenakupujte od náhodných predajcov!

6. Slepou nedôverujte „zaujímavým cenovým ponukám“

7. Preverte si potrebné oprávnenia u predajcov cez internet

Predaj prípravkov na ochranu rastlín sa reguluje podobne ako predaj liekov. Predávajúci sú zaškolení a môžu sa preukázať osvedčením o absolvovaní školenia. Zákon o rastlinolekárskej starostlivosti upravuje predaj prípravkov na ochranu rastlín vo Vašom záujme a v záujme spotrebiteľov.

Nie je rozumné kupovať prípravky na ochranu rastlín od náhodných predajcov!

Pretože doba použiteľnosti prípravku na ochranu rastlín je zvyčajne dva roky, výrobcovia a predajcovia si ich dodávky starostlivo plánujú tak, aby im na konci sezóny nezostalo veľa prípravkov, ktorým uplynie doba použiteľnosti. Preto sa tak zriedkavo stretávame so „špeciálnymi akciami“ výpredaja za veľmi nízke ceny.

Sú také, ale vždy je potrebné byť mimoriadne ostražitým, aj v spojitosti s už spomínanými výstahami!

Dávajte si osobitný pozor na internetový predaj! Súčasný zákon o rastlinolekárskej starostlivosti upravuje aj predaj prípravkov na ochranu rastlín cez internet.

8. Poznajete svojho fytoinšpektora - rastlinolekára!

Pre každý okres je pridelený fytoinšpektor - rastlinolekár. Kontaktné informácie nájdete v prílohe. Ďalšie informácie môžete získať na stránke www.uskup.sk.

Vaším najbližším spojencom, ktorý Vám môže pomôcť vyhnúť sa riziku nákupu falšovaného prípravku na ochranu rastlín, je odbor ochrany rastlín Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho.

Fytoinšpektor má náležité poznatky v oblasti používania prípravkov na ochranu rastlín, ich predaja a označovania obalov. Má priamy prístup k mnohým informáciám, týkajúcim sa uvádzania prípravkov na ochranu rastlín na trh.

Ak máte akékoľvek pochybnosti, skontaktujte sa so svojim fytoinšpektorom. Je Vám k dispozícii. Zúčastňuje sa mnohých školení. Sú aj mnohé iné otázky, týkajúce sa používania prípravkov na ochranu rastlín, ich skladovania a prípravy postrekovej kvapaliny, na ktoré Vám zodpovedne odpovie fytoinšpektor. Majte na pamäti, že fytoinšpektor musí byť tým prvým, koho informujete o zistení akýchkoľvek porušení zákonov, týkajúcich sa uvádzania prípravkov na ochranu rastlín na trh.

Čo robiť v prípade pochybností:

V prípade akýchkoľvek podozrení z trestnej činnosti v oblasti predaja falšovaných a ilegálnych prípravkov na ochranu rastlín je možné:

- a) kontaktovať najbližší útvar Policajného zboru SR
- b) oznámiť elektronicky informácie o podozrení z trestnej činnosti na Prezídium Policajného zboru na e-mailovú adresu: infoppz@minv.sk
- c) informovať Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky (tel.: 02 / 69 204 475, e-mail: ochrana@uksup.sk)

Zákony musia byť v podvodníkov prísne a jednoznačné!

12.3 Na záver

Zákon č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona NR SR č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.

Zákon o rastlinolekárskej starostlivosti sa na ilegálne dovozy prípravkov na ochranu rastlín vzťahuje najmä týmito ustanoveniami:

1. voči občanom ako takým, teda fyzickým osobám - nepodnikateľom v § 38 ods. 1 písmeno b), ktoré znie:

- (1) Priestupku sa dopustí ten, kto
 - b) dovezie, uvedie na trh alebo použije prípravok na ochranu rastlín, ktorý nie je autorizovaný alebo povolený.

To znamená, že dovezie a podobne akýkoľvek iný aj falšovaný prípravok.

Ďalšie odseky tohto paragrafu upravujú:

- (2) Priestupku sa dopustí aj ten, kto mári výkon rastlinolekárskej kontroly tým, že fytoinšpektorovi bráni vo výkone oprávnenia podľa § 10.

To znamená, že bráni kontrole svojho podozrivého falšovaného prípravku.

- (3) Kontrolný ústav za priestupok podľa odsekov 1 a 2 uloží pokutu od 200 eur do 500 eur.
- (5) Pri ukladaní pokuty sa prihliada najmä na závažnosť protiprávneho konania a mieru ohrozenia zdravia a života ľudí a zvierat, životného prostredia a zdravotného stavu rastlín, čas trvania protiprávneho konania a následky protiprávneho konania.

To znamená, že suma sa určí podľa konkrétnych okolností.

- (6) Ak do jedného roka odo dňa uloženia pokuty, dôjde k opätovnému porušeniu povinností, za ktoré bola pokuta uložená, kontrolný ústav uloží pokutu až do dvojnásobku sumy uvedenej v odseku 3.

To znamená zvýšenie sadzby pri nepočítateľných osobách.

2. voči fyzickým osobám - podnikateľom a právnickým osobám sa uplatňuje § 39 a jeho odseky:

(2) Kontrolný ústav uloží fyzickej osobe - podnikateľovi alebo právnickej osobe pokutu od 3 300 eur do 16 500 eur, ak

a) vyrobí alebo prebalí a uvádza na trh prípravok na ochranu rastlín v obale neschválenom kontrolným ústavom,

To znamená, že prípravok bol jednoduchým spôsobom preliaty alebo inak prebalený do neschváleného obalu a je možné, že aj obsah v obale je falšovaný.

g) označí prípravok na ochranu rastlín etiketou neschválenou kontrolným ústavom,

To znamená, že neschválená etiketa vzbudzuje podozrenie z falšovania.

k) použije prípravok na ochranu rastlín, ktorý nie je autorizovaný alebo povolený na paralelný obchod alebo povolený podľa § 26.

To znamená podozrenie z použitia prípravku, ktorý bol nadobudnutý nezákonným spôsobom a prípadne je aj falšovaný.

(3) Kontrolný ústav uloží fyzickej osobe - podnikateľovi alebo právnickej osobe pokutu od 16 500 eur do 33 100 eur, ak

f) uvedie na trh prípravok na ochranu rastlín klasifikovaný, balený alebo označený v rozpore s osobitným predpisom,⁹⁾ (osobitný predpis je § 18 ods. 1 písm. a) zákona č. 67/2010 Z. z. - chemický zákon).

Akýkoľvek nesprávne zabalený alebo označený prípravok vzbudzuje podozrenie z falšovania.

n) uvedie alebo uvádzal na trh prípravok na ochranu rastlín prostredníctvom internetového predaja v rozpore s § 32 ods. 11,

To znamená, že internetové stránky s chýbajúcimi podstatnými kontaktnými údajmi vzbudzujú podozrenie, že môžu ponúkať iný ako originálny tovar.

o) predloží nepravdivé alebo zavádzajúce údaje alebo informácie týkajúce sa skutočností, na ktorých základe bolo vydané rozhodnutie o autorizácii prípravku na ochranu rastlín alebo povolenia na paralelný obchod.

To znamená, že úmyselné predloženie iných údajov, ako sú potrebné pre vydanie rozhodnutia, vzbudzujú podozrenia z falšovania.

(4) Kontrolný ústav uloží fyzickej osobe - podnikateľovi alebo právnickej osobe pokutu od 33 100 eur do 66 300 eur, ak

a) uvedie na trh prípravok na ochranu rastlín, ktorý nie je autorizovaný alebo povolený podľa § 20, 21 alebo § 26,

To znamená, že každý neautorizovaný alebo povolený prípravok môže byť falšovaný.

c) dovezie prípravok na ochranu rastlín v rozpore s § 34,

To znamená, bez dostatočných dokladov potvrdzujúcich originálnosť prípravkov. Takéto prípady sú najčastejšími cestami pre vstup falšovaných prípravkov na trh.

d) prevedie autorizáciu prípravku na ochranu rastlín na inú fyzickú osobu alebo právnickú osobu bez schválenia,

To znamená, že prevedenie autorizácie na inú osobu môže byť z dôvodu vyhnutia sa zodpovednosti za prípadné falšované prípravky.

(5) Kontrolný ústav uloží fyzickej osobe - podnikateľovi alebo právnickej osobe pokutu od 3 300 eur do 16 500 eur, ak

a) neposkytne súčinnosť fytoinšpektorovi pri výkone oprávnení podľa § 10, 12

a 35 alebo zamestnancovi colného úradu pri výkone oprávnení podľa § 12 a 35. **To znamená, že bránenie vo výkone kontroly môže byť spôsobené vedomím predaja falšovaných prípravkov.**

Ďalšie odseky tohto paragrafu upravujú:

- (6) Pokutu možno uložiť do jedného roka odo dňa, keď sa kontrolný ústav dozvedel o porušení povinnosti, najneskôr však do troch rokov odo dňa, kedy k porušeniu povinnosti došlo.
- (7) Pri ukladaní pokuty sa prihliada najmä na závažnosť protiprávneho konania a mieru ohrozenia zdravia a života ľudí a zvierat, životného prostredia a zdravotného stavu rastlín, čas trvania protiprávneho konania a následky protiprávneho konania.

To znamená, že suma sa určí podľa konkrétnych okolností.

- (8) Kontrolný ústav môže v rozhodnutí o uložení pokuty uložiť osobe povinnosť, aby v určenej lehote vykonala opatrenia na nápravu následkov protiprávneho konania. Ak osoba v určenej lehote opatrenia nevykoná, kontrolný ústav môže uložiť ďalšiu pokutu až do dvojnásobku hornej hranice pokuty.

To znamená napr. stiahnutie z trhu a zlikvidovanie všetkých falšovaných prípravkov.

- (9) Ak ten, komu bola uložená pokuta, poruší do jedného roka odo dňa právoplatnosti rozhodnutia o uložení pokuty opakovane povinnosť, za ktorú mu bola uložená pokuta, uloží sa mu pokuta až do dvojnásobku hornej hranice pokuty.

To znamená zvýšenie sadzby pri nepoučiteľných osobách.

Zákon č. 300/2005 Z. z. - Trestný zákon v znení neskorších predpisov

Okrem porušovania zákona o rastlinolekárskej starostlivosti osoba, ktorá predáva falšované prípravky na ochranu rastlín, prichádza do konfliktu okrem iného aj s príslušnými ustanoveniami Trestného zákona.

§ 275

Falšovanie a pozmeňovanie kontrolných technických opatrení na označenie tovaru

- (1) Kto falšuje alebo pozmení kontrolné známky, kontrolné pásky alebo iné kontrolné technické opatrenia na označenie tovaru na daňové účely alebo na iné účely ustanovené všeobecne záväzným právnym predpisom v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech alebo kto také kontrolné známky uvádza do obehu alebo ich použije ako pravé, alebo ich prechováva, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.
- (2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1
 - a) a získa ním väčší prospech,
 - b) z osobitného motívu, alebo
 - c) závažnejším spôsobom konania.
- (3) Odňatím slobody na štyri roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1
 - a) a získa ním prospech veľkého rozsahu, alebo
 - b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 281

Porušovanie práv k ochrannej známke, označeniu pôvodu výrobku a obchodnému menu

- (1) Kto uvedie do obehu tovar alebo poskytne služby neoprávnene označené označením zhodným alebo zameniteľnými s ochrannou známkou, ku ktorej právo používať ju patrí inému, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.
- (2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto na dosiahnutie hospodárskeho prospechu
 - a) uvedie do obehu tovar neoprávnene označený označením zhodným alebo zameniteľným so zapísaným označením pôvodu výrobku a zemepisným označením výrobku, ku ktorému právo používať ho patrí inému, alebo
 - b) neoprávnene použije označenie zhodné alebo zameniteľné s obchodným menom alebo názvom právnickej osoby alebo fyzickej osoby.
- (3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2
 - a) a spôsobí ním značnú škodu,
 - b) z osobitného motívu, alebo
 - c) závažnejším spôsobom konania.
- (4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2
 - a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
 - b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 282

Porušovanie priemyselných práv

- (1) Kto neoprávnene zasiahne do práv k patentu, úžitkovému vzoru, dizajnu, topografii polovodičového výrobku alebo k uznaným odrodám rastlín, alebo k plemenám zvierat, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.
- (2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1
 - a) a spôsobí ním značnú škodu, alebo
 - b) závažnejším spôsobom konania.
- (3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1
 - a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
 - b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

Všeobecné ohrozenie

§ 284

- (1) Kto úmyselne
 - a) vydá ľudí do nebezpečenstva smrti alebo ťažkej ujmy na zdraví alebo cudzí majetok do nebezpečenstva škody veľkého rozsahu tým, že spôsobí požiar alebo povodeň, alebo poruchu, či haváriu prostriedku hromadnej prepravy, alebo škodlivý účinok výbušnín, plynu, elektriny, rádioaktivity alebo iných podobne nebezpečných látok alebo síl, alebo sa dopustí iného podobného nebezpečného konania (všeobecné nebezpečenstvo), alebo
 - b) všeobecné nebezpečenstvo zvýši alebo sťaží jeho odvrátenie alebo zmiernenie, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.
- (2) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spá-

- cha čin uvedený v odseku 1
- a) závažnejším spôsobom konania,
 - b) na chránenej osobe,

Ohrozenie a poškodenie životného prostredia

§ 300

- (1) Kto úmyselne vydá životné prostredie do nebezpečenstva vzniku malej škody tým, že poruší všeobecne záväzné právne predpisy o ochrane životného prostredia alebo o ochrane prírodných zdrojov vrátane prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd a hospodárení s nimi, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.
- (2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa potrestá, kto v chránenom území neoprávnené postaví stavbu.
- (3) Rovnako ako v odseku 2 sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1
 - a) závažnejším spôsobom konania, alebo
 - b) v chránenom území vrátane ochranného pásma prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd.
- (4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním na životnom prostredí značnú škodu.
- (5) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním na životnom prostredí škodu veľkého rozsahu.

§ 301

- (1) Kto z nedbanlivosti vydá životné prostredie do nebezpečenstva vzniku väčšej škody tým, že poruší všeobecne záväzné právne predpisy o ochrane životného prostredia alebo o ochrane prírodných zdrojov vrátane prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd a hospodárení s nimi, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.
- (2) Odňatím slobody až na tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 v chránenom území vrátane ochranného pásma prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd.
- (3) Rovnako ako v odseku 2 sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.
- (4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu.

Polícia v súvislosti s rastúcim počtom obetí nelegálnych alebo falšovaných prípravkov na ochranu rastlín prehodnotila prístup k priestupkom, ktoré sú s tým spojené. Predaj falšovaných prípravkov na ochranu rastlín je priestupkom proti životu, zdraviu a životnému prostrediu.

Trestný zákon postihuje prípady falšovania obchodných znakov. Názov prípravku a meno výrobcu sú značky, za ktorými sa skrýva veľa rokov námahy, práce a nákladov.

Európska komisia sa odhodlala k róznyim krokom, ktoré vedú k účinnejšej ochrane práv vlastníkov obchodných značiek v celej Európe. V oblasti ochrany vlastníka identifikačného znaku je kompetentným orgánom Colný úrad, ktorý má pôsobnosť pre celé územie štátu. Colný úrad zbiera originálne značky aj znalosti o tom, ako ich odlišovať od falzifikátov.

Trestný zákon ukladá trestné sady, dosahujúce niekoľko rokov odňatia slobody. Ale tresty nie sú pre obozretných a opatrných.

Nepodporujte nezákonný obchod!

Starajte sa nielen o svoje plodiny, ale aj o zdravie spotrebiteľov!

Falšovanie prípravkov je skutočnosťou. Na policajných webových stránkach sa dočítame o prípadoch zadržania nelegálnych prípravkov.

Polícia, prokuratúra, colný úrad, pohraničná stráž, cestná polícia, veterinárna a potravinová správa a štátna obchodná inšpekcia sa zúčastňujú školení, aby si prehĺbili znalosti v oblasti prípravkov na ochranu rastlín a ich falšovania.

Ochrana rastlín je úzkym odvetvím nášho hospodárstva. Ťažko ho možno porovnávať čo do veľkosti s priemyslom informačných technológií alebo farmaceutickým a kozmetickým priemyslom. To, čo zaujíma políciu a iné dotknuté kontrolné orgány je ohrozenie zdravia a riziko pre životné prostredie. Je to skryté nebezpečenstvo pre spotrebiteľov. V konečnom dôsledku je to aj ohrozenie reputácie potravín, vyrábaných každým jedným poľnohospodárom.

Riziko je obzvlášť vysoké vtedy, keď si neuvedomíme, aké veľmi škodlivé látky sa môžu dostať do pestovaných plodín a iných zložiek životného prostredia, ale aj do organizmu spotrebiteľa.

So zamyslením sa nad vlastným zdravím, nad kvalitou pestovaných plodín - vystríhajte sa falšovaným a ilegálnym prípravkom na ochranu rastlín. Je možné sa im vyhnúť, ak budeme dodržiavať spomínaných 8 zásad.

Pre každý okres je pridelený fytoinšpektor - rastlinolekár. Kontaktné informácie nájdete v prílohe. Ďalšie informácie môžete získať na stránke www.uskup.sk.

8 krokov, ktoré Vám pomôžu odstrániť riziko nákupu falzifikátu!

1. Všímajte si, či je etiketa napísaná v slovenskom jazyku a je zároveň neoddeliteľne pripevnená k obalu.
2. Prípravky na ochranu rastlín kupujte len v obchodoch alebo od predajcov vo veľkoskladoch:
 - a) ktoré majú požadované povolenia,
 - b) ktorým plne dôverujete.
3. Pri kúpe vždy žiadajte doklad o kúpe.
4. Informujte sa o bezpečnostných prvkoch používaných výrobcami.
5. Nekupujte prípravky na ochranu rastlín od náhodných predajcov.
6. Slepou nedôverujte „zaujímavým cenovým ponukám“.
7. Preverte si potrebné dokumenty u internetových predajcov.
8. Poznajete svojho fytoinšpektora. Kontaktné údaje nájdete na stránke www.uskup.sk

